

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : การพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพฐานข้อมูลบรรณานุกรมหนังสือ :

กรณีศึกษาหนังสือตำราแพทย์ภาษาอังกฤษ

ชื่อผู้เขียน : นางสาวปรียาพร ฤกษ์พินัย

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา : บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ปีการศึกษา : 2542

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

1. ผศ.ดร. สุณีย์ กาศจำรูญ

ประธานกรรมการ

2. นางจีระ อินทโกสม

3. นางสาวจิตติ ปิงตระกูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาฐานข้อมูลบรรณานุกรมหนังสือด้วยโปรแกรม CDS/ISIS (2) พัฒนาโปรแกรมเสริมสำหรับปรับเปลี่ยนรายการบรรณานุกรมหนังสือ ที่ได้จากการสแกน เข้าสู่ฐานข้อมูลด้วยโปรแกรม OCR และ Foxbase (3) ทดสอบประสิทธิผลของฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้น (4) ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้สารนิเทศต่อฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษารูปแบบของบรรณานุกรมหนังสือ เพื่อพัฒนาโปรแกรมปรับเปลี่ยนข้อมูลบรรณานุกรมหนังสือที่สแกนด้วยเครื่องสแกนเนอร์และเปลี่ยนเป็นตัวอักษรด้วยโปรแกรมการรับรู้ตัวอักษรด้วยแสง เข้าสู่ฐานข้อมูลบรรณานุกรมหนังสือที่สร้างขึ้น เอกสารที่ใช้สร้างฐานข้อมูลคือ หนังสือตำราแพทย์ภาษาอังกฤษจำนวน 40 เล่ม จากห้องสมุดแพทย์ประจำบ้าน ภาควิชาศัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือแพทย์ประจำบ้านชั้นปีที่ 1-3 จากภาควิชาดังกล่าว จำนวน 42 คน โดยสุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 จากประชากรทั้งหมด ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 21 คน เพื่อใช้ในการทดสอบประสิทธิผลและประเมินความพึงพอใจต่อฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้น ด้วยแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผลการวิจัยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. สร้างฐานข้อมูลบรรณานุกรมหนังสือด้วยโปรแกรม CDS/ISIS เพื่อรับข้อมูลจากบรรณานุกรมหนังสือ โดยแบ่งข้อมูลเป็น ข้อมูลบรรณานุกรม และข้อมูลรายการบรรณานุกรม

2. พัฒนาโปรแกรมเสริม bdex.prg ด้วยโปรแกรม Foxbase plus รุ่น 2.10 สำหรับเปลี่ยนบรรณานุกรมหนังสือแบบ line-by-line ซึ่งเป็นรูปแบบบรรณานุกรมที่นิยมของวรรณกรรมวิทยาศาสตร์ ที่สแกนและผ่านโปรแกรม ORC แล้ว ให้เป็นรูปแบบ ISO 2709 ที่สามารถโอนเข้าฐานข้อมูลใน CDS/ISIS ได้

3. ผลการทดสอบประสิทธิผลของฐานข้อมูลบรรณานุกรมหนังสือ พบว่า การค้นหาจากฐานข้อมูลบรรณานุกรมหนังสือใช้เวลาน้อยกว่าแต่ได้ผลลัพธ์มากกว่าการค้นหาจากบรรณานุกรมที่ถ่ายเล่มหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่ำกว่า .01 อัตราการค้นคืนเอกสารที่สัมพันธ์กับคำถามที่มีในฐานข้อมูล (recall) และ อัตราความถูกต้องแม่นยำในการค้นคืนข้อมูล (precision) มีแนวโน้มสอดคล้องกันในทางบวก ($r = .685$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 ค่าเฉลี่ยของอัตราทั้งสองเท่ากับ 84.35:100 และ 78.95:100 ตามลำดับ

4. ความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อฐานข้อมูลบรรณานุกรมหนังสืออยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43